

La Proposta

Des de l'Associació Catalana de Comunicació Científica oferim la representació de la lectura dramatitzada de l'obra de teatre **Oxigen, de Carl Djerassi, bioquímic i professor de la Universitat de Stanford, i Roald Hoffmann, químic, premi Nobel de química 1981 i professor de la Universitat de Cornell** com a colofó de l'any de la Química. Aquesta obra és una petita meravella que ens trasllada a l'època del descobriment de l'Oxigen al segle XVIII alhora que planteja de forma divertida el dilema de qui mereix l'honor del premi Nobel en relació a una determinada descoberta. Ha estat traduïda a nombrosos idiomes i ha rebut reconeixements arreu del món. El 2007, Any Internacional de la Ciència, i gràcies a diverses subvencions, l'ACCC va organitzar lectures dramatitzades de l'obra amb gran èxit. Arantxa Gorostiza i Mercè Piqueras, presidenta de l'ACCC de 2006 a 2011, en van fer la traducció al català. Quedava pendent la publicació de l'obra, que ara ha estat possible gràcies a la col·laboració de **l'Institut d'Estudis Catalans** i de la **revista Mètode**. Ens semblava que, un cop publicat el llibre, calia tornar a programar l'obra.

Les lectures es faran els dies **21 i 22 de gener (de 18.30 a 20.30)** al **Museu Blau de Barcelona** que ofereix gratuïtament l'entrada al museu per al dia de la representació a les persones que s'hagin inscrit a través del web de l'ACCC. En paral·lel s'ha posat en marxa una **campanya de finançament** per sufragar la feina dels actors i les actrius, dirigits per Míriam Alemany que ja van fer aquesta feina al 2007 per encàrrec de l'ACCC, i per elaborar **materials educatius i divulgatius que permetran tenir productes per a professionals de l'educació i la divulgació** basats en les representacions programades.

Lectures dramatitzades de l'obra 'Oxigen'

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

L'assistència és **gratuïta però l'aforament és limitat**. Per a inscriure-s'hi, s'ha d'enviar un correu electrònic amb l'assumpte "Oxigen Museu Blau", indicant el dia triat de la representació i el número d'entrades, a comunicacio@acc.cat.

Els materials

Oxigen és un magnífic punt de partida per al treball amb **estudiants de secundària sobre què és la ciència i la seva relació amb la societat**. Alhora que mostra la vocació per la recerca i el descobriment, ens fa sentir les emocions dels científics i les científiques que volen transcendir a un espai i un temps determinat, sense amagar els sentiments d'amor, enveja, por i admiració. Tot plegat transmet una imatge de la ciència com una activitat propera, genuïnament humana.

A partir de la gravació de fragments de l'obra i d'entrevistes amb científics contemporanis que expliquen i posen en context els diàlegs d'Oxigen, proposem elaborar diversos muntatges audiovisuals, útils per al professorat per treballar aspectes com: **Qui mereix el reconeixement en ciència? Val la pena l'esforç de la recerca? Què motiva els descobriments? Les dones no han fet ciència fins a l'actualitat o és que abans actuaven a l'ombra de marits i professors? També hi haurà material específic sobre la història de la Química i sobre l'Oxigen.**

ULF SVANHOLM: Saps tan bé com jo que la major part del temps participem en una cursa en què ser el primer és el més important. Si ets el segon, és el mateix que ser l'últim.

ULF SVANHOLM: No és irònic? Priestley —un químic conservador... només heu de pensar en la seva defensa a ultrança del flogist— va ser un revolucionari polític i religiós de tanta volada que una turba va cremar la seva casa de Birmingham. (Pausa.) Tres anys després, va fugir a Amèrica... amb l'ajuda de Benjamin Franklin.

BENGT HJALMARSSON: Mentre que Lavoisier, el químic revolucionari, era políticament conservador.

BENGT HJALMARSSON: La ciència és un sistema... una recerca generada per la curiositat, sempre en contacte amb el que és real... Aquest sistema funciona...

LAVOISIER: L'experimentació quantitativa és una amant exigent.

ULLA ZORN: Quan els vaig veure a tots ... interrompent-se els uns als altres... preocupats per qui va publicar ... o qui no... Aquesta no era la idea que jo tenia de la ciència i dels científics.

ASSOCIACIÓ CATALANA DE COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Rambla de Catalunya, 10. 08007 BARCELONA

Tel.: 934 12 1 111 - Fax: 933 178 386

secretaria-tecnica@acc.cat www.acc.cat

NIF: G59844373

Lectures dramatitzades de l'obra 'Oxigen'

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

ULF SVANHOLM: Si Scheele, Priestley o Lavoisier no haguessin viscut, algú hauria descobert l'oxigen. Hauria passat el mateix amb Newton i la gravetat, amb Mendel i la genètica...

SUNE KALLSTENIUS: Però encara no ens hem posat d'acord a decidir què vol dir «ser el primer». És el descobriment inicial... la primera publicació... o la comprensió global del concepte?

* Alguns dels fragments triats entre els diàlegs de l'obra.

La campanya

L'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) és una entitat sense ànim de lucre que agrupa a persones amb l'interès comú en la comunicació social de la ciència, la tecnologia, la medicina i el medi ambient. El projecte que ha portat a la representació de l'Obra Oxigen **no està finançat per cap subvenció pública** ni tampoc els materials educatius i divulgatius que se'n poden despendre. L'entrada és gratuïta però **demanen la col·laboració** mitjançant finançament col·lectiu (**crossfunding**) per promoure i professionalitzar la difusió de la cultura científica. A partir de la gravació de l'obra s'editaran materials audiovisuals de diversa durada que juntament amb els textos i les imatges disponibles constitueixen materials educatius i divulgatius que poden anar molt més enllà de les representacions presencials a Barcelona.

Com es pot col·laborar amb la campanya?

Per 25€: Aparèixer com a col·laborador/a en els crèdits de tots els materials que produeixi l'ACCC sobre el projecte Oxigen 2012 (audiovisuals, edicions digitals de l'obra, aplicacions i webs), un DVD que reculli tots els materials per a ús personal i un altre DVD que serà enviat a l'escola o centre que el mecenes disegni.

Per 50€: Aparèixer com a col·laborador/a en els crèdits de tots els materials que produeixi l'ACCC sobre el projecte Oxigen 2012 (audiovisuals, edicions digitals de l'obra, aplicacions i webs), un DVD amb tots els materials per a ús personal, un altre DVD que serà enviat a l'escola o centre que el mecenes disegni i un exemplar del llibre editat per Mètode i l'Institut d'estudis Catalans.

Per 500 €: Per a entitats: aparèixer com a patrocinador en tots els materials de l'ACCC en els que s'esmenti el projecte Oxigen 2012 (audiovisuals, edicions digitals de l'obra, aplicacions i webs), 10 DVD amb tots els materials per a ús institucional o per regalar als centres o escoles que el mecenes disegni.

<http://accc.cat>

ASSOCIACIÓ CATALANA DE COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Rambla de Catalunya, 10. 08007 BARCELONA

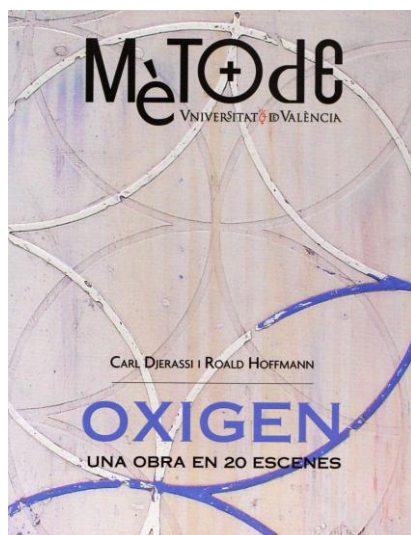
Tel.: 934 12 1 111 - Fax: 933 178 386

secretaria-tecnica@accc.cat www.accc.cat

NIF: G59844373

L'obra

Qui va descobrir l'oxigen? Lavoisier? Priestley? Scheele? Partint d'aquesta qüestió, Carl Djerassi i Roald Hoffmann ens plantegen dues situacions en moments ben diferents: 1777, amb la hipotètica reunió dels tres científics descobridors de l'oxigen, i 2001, quan la fundació Nobel decideix concedir un premi retrospectiu i ha de decidir qui dels tres el mereix. Alternant entre les dues èpoques, veiem com els científics del segle XVIII i els membres del Comitè Nobel del segle XXI tracten de demostrar qui va ser el primer a descobrir l'Oxigen, i per tant va obrir **el camí de la revolució química**. Sense oblidar el paper fonamental que jugaran les dones dels científics en aquesta obra d'intriga.

Amb motiu de l'Any Internacional de la Química, la **revista Mètode** presenta el text maquetat en forma de llibret d' *Oxigen*. Per què és important ser el primer en ciència? Què és de fet una descoberta científica? Una divertida obra de teatre sobre l'ambició, l'ètica i la curiositat científica, amb la qual es pot comprovar que **potser els científics actuals no són tan diferents dels de 1777**.

Lectures dramatitzades al 2007

Tot i que el projecte de la lectura dramatitzada de l'obra *Oxigen* es va proposar l'any 2004, gràcies a la subvenció concedida per la **FECYT** (Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología) per a l'Any de la Ciència 2007, l'**ACCC** va poder dur a terme aquesta iniciativa.

El dia 19 de novembre, més de dos segles després que en el **mateix Amfiteatre Gimbernat de la Reial Acadèmia de Medicina** s'hi fessin les primeres disseccions, es va fer la primera lectura dramatitzada a Barcelona d'*Oxigen*, un altre espectacle amb intenció didàctica, menys quirúrgica i pràctica i més teòrica, que, a través de la ficció explica el canvi paradigmàtic que va suposar el descobriment de l'oxigen. Una segona lectura dramatitzada es va oferir el 26 de novembre a la **Sala Josep Maria de Sagarra de l'Ateneu Barcelonès**.

L'ACCC tenia clar que **el teatre científic havia de ser present a l'oferta cultural de Catalunya** més sovint i, per això, no es va guardar el projecte en el calaix: es va deixar ben a mà per poder repetir l'experiència. Entre els comentaris del públic assistent: «Més que una lectura, una petita obra de teatre preciosa en la qual els actors llegien i un violoncel completava l'encant», «no es només una obra històrica, parla de la ciència i dels científics» o «una obra d'art intimista i intel·ligent».

Les lectures dramatitzades d'*Oxigen* han estat dirigides per **Míriam Alamany** i han comptat amb el suport, a més de la **FECYT**, del **Departament d'Innovació, Universitats i Empresa** de la Generalitat, la **Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica** i la **Secretaria Científica de l'Institut d'Estudis Catalans**, i l'**Ateneu Barcelonès**.

Lectura dramatitzada de 2008

Un any més tard, i aquest cop amb el suport del **Consell Català de Comunicació Científica (C4)** i la col·laboració de la **Societat d'Història de la Ciència i de la Tècnica de l'Institut d'Estudis Catalans**, es va organitzar una nova lectura dramatitzada de l'obra de Carl Djerassi i Roald Hoffmann.

Va ser el el 21 de juliol a les cinc de la tarda quan va tenir lloc a l'**Institut d'Estudis Catalans** la tercera lectura dramatitzada d'*Oxigen*, també dirigida per **Míriam Alamany**, en el marc de les activitats de divulgació de l'**EuroScience Open Forum (ESOF) de l'any 2008** i es va comptar amb la presència de Roald Hoffmann a qui es va convidar expressament.

Lectures dramatitzades de l'obra 'Oxigen'

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Els autors

Carl Djerassi (Viena, Àustria 1923) és un químic, novel·lista i dramaturg conegut principalment per la seva contribució al desenvolupament de la píndola anticonceptiva. Va participar en la invenció, l'any 1951 i juntament amb el mexicà Luis E. Miramontes i l'hongarès-mexicà George Rosenkranz, de la progestina 19-noretisterona (que, a diferència de la progesterona, té un efecte permanent quan es pren de manera oral i a més és més resistent que l'hormona natural). Djerassi fou guardonat amb el **Premi Wold en Química** l'any 1978.

Roald Hoffmann (Złoczów, Polònia 1937) és un químic i professor universitari nord-americà, d'origen polonès, que des de 1965 és catedràtic de Ciències físiques a la Universitat de Cornell (EUA). Interessat en les substàncies orgàniques i inorgàniques, va desenvolupar amb Robert Burns Woodward les regles per elucidar els mecanismes de reacció dels productes químics, coneguts com la regla Woodward-Hoffmann. L'any 1981 fou guardonat amb el **Premi Nobel de Química**, juntament amb els treballs independents del japonès Kenichi Fukui, per les seves teories sobre el desenvolupament de les reaccions químiques.

L'ACCC

L'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) té el seu origen l'any 1990, quan es constitueix com a associació sense ànim de lucre i entitat professional, a partir de la iniciativa de **periodistes, comunicadors i científics** interessats en la divulgació de la ciència. Des de llavors i fins al dia d'avui, s'ha consolidat com a associació que agrupa comunicadors científics, periodistes especialitzats, científics, divulgadors i editors amb interès en la comunicació social de la ciència, la tecnologia, la medicina i el medi ambient.

L'Associació s'adreça especialment a aquells professionals de l'àmbit cultural i lingüístic català, així com a les entitats, institucions i empreses que tinguin la seu a Catalunya. Actualment l'ACCC té **210 socis**, i més de 900 seguidors habituals en els canals propis de comunicació sobretot a Internet. Els perfils dels seus associats estan repartits a parts iguals entre professionals de la comunicació i professionals de la ciència. Des de la seva fundació, han presidit l'ACCC **Vladimir de Semir, Luís Ángel Fernández Hermana, Joaquim Elcacho, Mercè Piqueras** i, actualment, **Cristina Ribas**.

ASSOCIACIÓ CATALANA DE COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Rambla de Catalunya, 10. 08007 BARCELONA

Tel.: 934 12 1 111 - Fax: 933 178 386

secretaria-tecnica@accc.cat www.accc.cat

NIF: G59844373